

Les cures informals a persones grans representen un valor econòmic de 10.105 milions d'euros, el que equival a un 4,1% del PIB i un 10,9% de l'ocupació a Catalunya

- L'estudi estima que a Catalunya hi ha almenys 151.000 persones que es dediquen a la cura informal de persones de 65 anys o més. D'aquestes, el 40%, aproximadament 60.000, formen part de la generació sandvitx. A més, el 66% de les cuidadores són dones, que destinen 6 hores setmanals més a les tasques de cura que els homes.
- El 41% de les dones cuidadores han vist deteriorada la seva salut a conseqüència del seu rol de cuidadora, en comparació amb el 27% dels homes.
- L'estudi projecta que l'evolució demogràfica obligarà a multiplicar la despesa pública actual almenys 2,5 vegades per poder cobrir les necessitats de la població.
- Cal avançar cap a un canvi de paradigma que professionalitzi i formalitzi les cures, amb un enfocament en l'ajuda domiciliària personalitzada, que augmenti la corresponsabilitat entre homes i dones, i que vetlli per la salut i benestar de la persona cuidadora.

Barcelona, 3 d'octubre de 2024.- L'impacte econòmic de les cures informals a les persones grans és de 10.105 milions d'euros, una xifra que representa el 4,1% del PIB català i que, en la seva major part -un 2,7%- , és resultat de les dones cuidadores. Aquestes dades reflecteixen una realitat sovint invisibilitzada: **les cures tenen un rostre majoritàriament femení**. Aquesta és una de les principals conclusions de l'informe [Valoració econòmica de les cures a les persones grans dependents i impacte en la generació sandvitx](#), una iniciativa d'ALIURA i SUARA Cooperativa elaborada per l'Observatori Dona, Empresa i Economia (ODEE) de la Cambra de Comerç de Barcelona i promoguda per Economia Social del Departament d'Empresa i Treball de la Generalitat de Catalunya, amb el finançament del Ministeri de Treball i Economia Social.

L'objectiu de l'estudi és visibilitzar, dimensionar i valoritzar econòmicament la realitat de les cures informals de persones grans dependents a Catalunya, que afecten especialment les dones de la *generació sandvitx*, aquelles que, a més de treballar, es fan càrrec dels seus pares

grans i, sovint, també dels seus fills, amb importants repercussions sobre la seva salut i situació econòmica.

La generació sandvitx està formada per aproximadament 60.000 persones que tenen cura dels seus pares, de les quals el 66% són dones (al voltant de 40.000)

A Catalunya, s'identifiquen almenys 150.780 persones (gairebé el 2% de la població catalana) que es dediquen a la cura informal de persones grans i dependents (65 anys o més). D'aquestes, gairebé el 40% (59.960 persones) són fills i filles d'entre 45 i 64 anys, la coneguda "generació sandvitx", segons les dades de l'Enquesta de Discapacitat, Autonomia Personal i Situacions de Dependència (EDAD) 2020-2021 de l'INE.

A més, el 63% de les persones que es dediquen a les cures informals de gent gran a Catalunya són dones (el 2008 era el 72%). En el cas concret de la **generació sandvitx, el 66% són dones (al voltant de 40.000 dones) i només el 34% són homes (uns 20.000 homes).**

El biaix de gènere. Les dones d'aquesta generació dediquen 6 hores més a la setmana que els homes a les cures: fan 49,3 hores enfront de les 43,8 hores dels homes

A causa de la diferència en la dedicació mitjana d'hores (les dones dediquen 6 hores més a la setmana que els homes), la presència femenina en les cures augmenta fins al 69% del total d'hores destinades. En concret, **les dones realitzen 102 de les 148 milions d'hores de cures totals a l'any.**

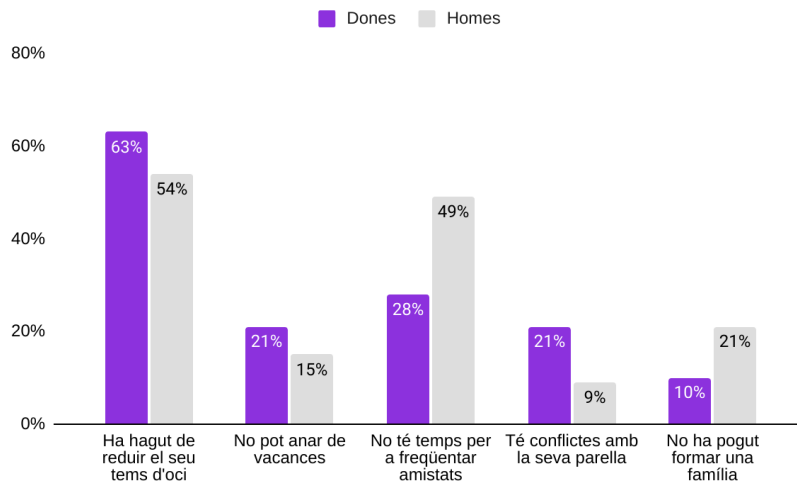
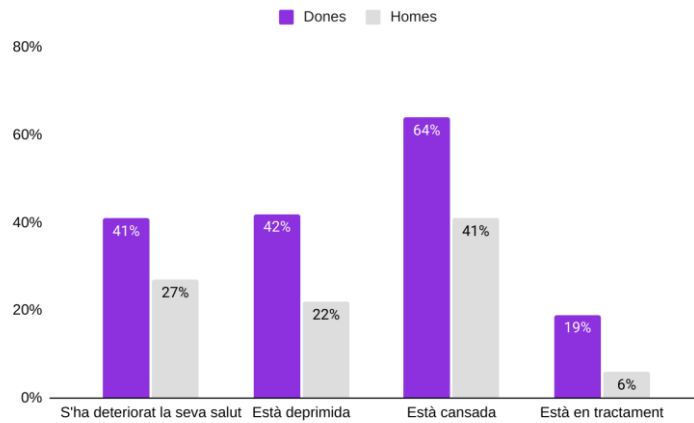
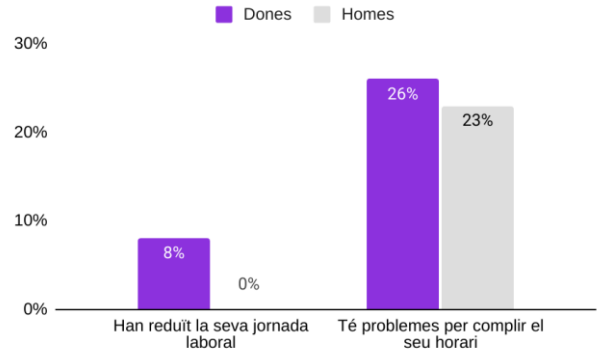
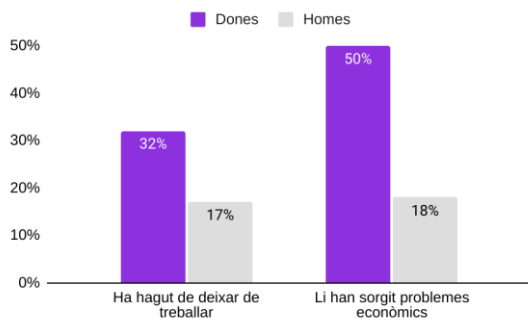
Per Àngels Cobo, directora de Transformació Digital de Suara Cooperativa, "les dades de l'estudi exigeixen pensar en un canvi de paradigma per poder afrontar els reptes actuals i de futur. Aquest canvi de paradigma implica més cures professionals a través del compromís i inversió per part de les administracions així com el desplegament de tecnologia, innovació i talent per part de les empreses responsables d'aquestes cures".

Les dones cuidadores tenen més probabilitats de patir malalties i depressió

La cura de les persones dependents té importants efectes econòmics (sobre la carrera professional) i socials (benestar físic i emocional) sobre les persones cuidadores. Com a conseqüència d'assumir la responsabilitat principal de les cures informals de persones grans, **les dones tenen més probabilitats de deixar de treballar o bé reduir la seva jornada laboral.** Això comporta que tinguin més problemes per complir el seu horari i li sorgeixen més problemes econòmics. A més, **les dones veuen més reduït el seu temps d'oci i tenen dificultats per poder anar de vacances.** En termes de salut i el benestar, **les dones tenen**

un major deteriorament de la seva salut com a conseqüència de la seva posició de cuidadora, pateixen més cansament i més depressió.

Gràfics. Afectació a la persona cuidadora principal, per sexe

Font: Elaboració pròpia a partir de L'EDAD 2020-21 (INE). Resultats per a Catalunya

La traducció monetària de les hores de cures informals de persones grans a Catalunya mitjançant l'aplicació del salari de conveni en el sector, representa una xifra de 5.811 milions d'euros, que equival al 2,2% del PIB català.

Si es consideren els **impactes econòmics indirectes i induïts**, les cures informals arriben a representar un **4,1% del VAB català**, amb les dones contribuint a dues terceres parts d'aquest impacte econòmic (2,7% del VAB).

En termes d'ocupació, les 411,8 milions d'hores de cures informals totals, equivaldrien al 6,8% de les hores totals treballades a Catalunya. Considerant, a més, **els efectes indirectes i induïts, aquest percentatge augmenta fins a un 10,9% de l'ocupació total**. Aquestes dades posen de manifest el potencial de les cures com a font de creació d'ocupació i riquesa.

Taula. Valoració monetària de les cures informals a gent gran (per any)

VAB	en milions d'euros	% total
Efectes directes	5.811	2,34%
Efectes indirectes	1.684	0,68%
Efectes induïts	2.611 €	1,05%
Efectes totals	10.105	4,08%
Ocupació	Llocs de treball	% total
Efectes directes	234.649	6,53%
Efectes indirectes	37.521	1,04%
Efectes induïts	117.772	3,28%
Efectes totals	389.943	10,85%

Font: Font: Elaboració pròpia a partir de L'EDAD 2020-21 de l'INE i els comptes econòmics anuals de Catalunya per l'any 2022 d'Idescat. Les dades corresponents a cel·les amb menys de 5 mil persones han de ser preses amb precaució, ja que poden estar afectades d'elevats errors de mostreig.

Horitzó 2050. L'envelliment demogràfic farà augmentar les hores de cures i la seva valoració monetària equivaldrà al 6% del PIB de Catalunya el 2050

Segons les projeccions demogràfiques de l'Idescat, el pes de la població més gran de 64 anys augmentarà del 19% el 2022 fins a gairebé el 30% del total el 2050. Això implica que la taxa de dependència (persones de 65 o més anys/població 16-64 anys), passarà del 29,3% el 2022 fins a superar el 50% el 2050. Aquesta realitat farà més insostenible encara l'actual sistema de cures informals que està basat fonamentalment en les persones familiars, principalment filles. Aquesta càrrega insostenible pot ser encara superior si tenim en compte que la diversitat de

famílies és molt àmplia i les casuístiques de persones grans divorciades vivint soles o de fills i filles úniques pot anar en augment en els pròxims anys.

Es calcula que l'any 2050 hi haurà a Catalunya un total de 327.097 persones amb dependència de 65 o més anys. Per tant, s'estima que **els milions d'hores necessàries de cures informals per atendre'ls tindrà un valor monetari de 42.401 milions d'euros, el qual equivaldrà al 6,0% del PIB total estimat l'any 2050 (enfront del 4,1% actual).**

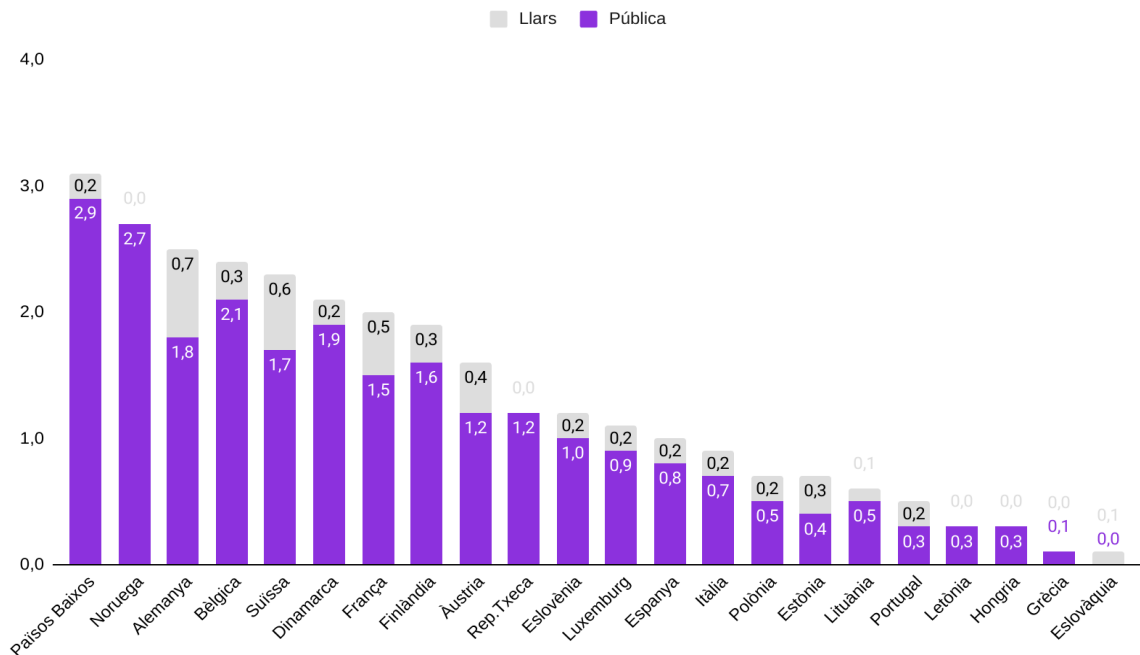
Per Àngels Cobo: "El repte és majúscul i necessita d'un acord ampli que ens permeti garantir un sistema de cures professionals que garanteixi la cura de les nostres persones grans. La despesa actual ja és insuficient, però, com veiem a l'estudi, l'horitzó 2050 obliga a fer polítiques decidides davant l'envelliment de la població".

El canvi demogràfic farà que la despesa en dependència que realitza el sector públic hagi de multiplicar-se, com a mínim, per 2,5 d'aquí al 2050.

La despesa pública total (Estat i Generalitat) del sistema de dependència a Catalunya ascendeix a 1.461 milions el 2022, amb una despesa mitjana per prestació de 6.433 euros anuals. Si mantenim constant la despesa per sol·licitud, només per l'efecte de creixement de la població dependent la despesa pública en dependència a Catalunya hauria de passar de l'actual 1.461 milions a 3.717 milions el 2050 (es multiplicaria per 2,5). **Si la despesa per sol·licitud s'ampliés un 20%, un escenari moderat tenint en compte l'infr finançament actual, la despesa total s'hauria de multiplicar per 3,1 arribant als 4.461 milions d'euros.** I si augmentés un 40%, la despesa es multiplicaria per 4,3 (fins als 6.245 M€/any).

Pel que fa a la **comparativa internacional**, Espanya destina l'1% del PIB en cures de llarga durada o dependència (0,8% el sector públic i 0,2% les llars), molt per sota del que destinen altres països com Països Baixos, Noruega, Alemanya, Bèlgica, Suïssa i Dinamarca (entre 2,0% i 3,2% del PIB), però per sobre de Grècia i Portugal, per exemple (gràfic 2).

Gràfic 2. Despesa en cures de llarga durada en % PIB. 2021

Font: OCDE, 2024.

Propostes i recomanacions

Àmbit social i públic

Cal sensibilitzar al conjunt d'actors econòmics i socials que les cures no és un problema relegat a l'àmbit privat -perquè això implicarà que continuarà sent responsabilitats de les dones- sinó que és un problema social d'àmbit públic. Implica passar del paradigma actual "feminització de les cures" a un nou paradigma que sigui "socialització i professionalització de les cures".

En aquest nou paradigma més professional de les cures cal reforçar l'ajuda a domicili personalitzada, augmentar la corresponsabilitat entre homes i dones, apostar per la formació i informació, i vetllar per la salut i el benestar de la persona cuidadora.

Aquest model implica fer canvis en l'oferta que hi ha avui dia, i innovar en la tipologia de serveis disponibles a la llar i l'entorn comunitari. Respectar l'heterogeneïtat de la gent gran exigeix diversificar els models de serveis. En aquest sentit, Suara ja ofereix algunes solucions innovadores:

- El Casal Online, que dona resposta a la soledat no desitjada i l'aïllament social, problemàtiques socials que generen situacions de vulnerabilitat, i efectes en la salut física i mental.
- Aliura.coop, el portal de referència sobre la dependència per acompanyar a les persones grans i les seves famílies en totes les fases d'aquest procés de dependència, etc.

El sector d'activitat professional de les cures ha de tenir més pes en el disseny de les polítiques públiques. Formalitzar un nou model de cures també més respectuós amb les persones que el realitzen, que hi hagi una major paritat entre homes i dones, mantenint la qualitat de les atencions prestades a les persones dependents.

Àmbit empresarial:

El canvi demogràfic fa que les empreses hagin d'estar preparades per donar una resposta adequada a les necessitats dels seus equips que hauran de fer front a les cures dels pares dependents mentre estan actius laboralment.

Es fa imprescindible formar els equips de gestió de persones a les empreses i informar dels beneficis existents legalment com d'altres que pugui oferir la mateixa empresa (ajudes, excedències temporals, flexibilitat d'horari, permisos, borsa d'hores, etc.)

Un bon exemple és el servei de Benestarum.org, una plataforma en línia per millorar la salut de les persones treballadores de les empreses; o la inclusió de les persones cuidadores familiars en les polítiques d'excedències i de flexibilitat horària, un senyal que l'organització dona suport a totes les persones cuidadores per igual, independentment de l'edat de la persona atesa.

Sobre l'Observatori Dona, Empresa i Economia de la Cambra

L'Observatori Dona, Empresa i Economia (ODEE) de la Cambra de Comerç de Barcelona, creat el 2008, és un fòrum de reflexió, d'estudi i de propostes amb l'objectiu de posar en valor a la dona professional, emprenedora i empresària en el món econòmic català. Ha estat pioner en la creació d'indicadors i la realització d'estudis que quantifiquen la contribució de les dones en l'economia i la societat. També ha creat eines d'apoderament com la Plataforma de Conselleres i Directives, el Consell de Conselleres, l'organització de fòrums i jornades empresarials en clau de gènere i, des de 2022, amb la creació de l'Escola d'Igualtat que té per objectiu transformar la cultura empresarial per eliminar les desigualtats de gènere.

Sobre Suara i Aliura

Suara Serveis SCCL és una cooperativa d'iniciativa social i sense ànim de lucre amb més de 40 anys d'experiència acumulada en el sector de l'atenció a les persones, que dona resposta a la globalitat del cycle vital de les persones. Amb més de 5.000 professionals, gestiona un ampli ventall de serveis i equipaments, desenvolupant la seva activitat en els àmbits de serveis socials, atenció a la dependència, infància i famílies, benestar i salut, gent gran, educació i formació, i ocupació i treball, entre d'altres.

Aliura (aliura.coop) és una iniciativa de Suara, és el portal de referència sobre la dependència que acompanya a les persones grans i les seves famílies en totes les fases d'aquest procés. Si alguna persona està perdent autonomia per un procés natural d'envelliment, a Aliura hi ha informació fiable i actualitzada sobre les ajudes, els recursos i els serveis existents. Aliura està

promoguda per Economia Social del Departament d'Empresa i Treball de la Generalitat de Catalunya a través del Projecte Singulars, que té com a objectiu generar ocupació, i finançada pel Ministeri de Treball i Economia Social.

La publicació ha estat possible gràcies a:

Impulsa:

Promou:

Finança:

